

KLASA: 344-01/23-05/01
URBROJ: 376-05-01-23-02
Zagreb, 23. veljače 2023.

-PREMA DOSTAVNOJ LISTI-

Predmet: Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za veleprodajne usluge na bežičnoj pristupnoj mreži koja se gradi uz sufinanciranje sredstvima iz EU fondova
- mišljenje, daje se;

Poštovani,

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (dalje: HAKOM) ovim putem daje mišljenje na predložene uvjete i naknade veleprodajnog pristupa na bežičnim pristupnim mrežama koje se grade uz sufinanciranje sredstvima iz EU fondova kako slijedi.

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (dalje: HAKOM) zaprimila je 24. siječnja. 2023. od strane Osječko-baranjske županije, gradova Rovinja, Poreča, Zaprešića, Dubrovnika, Muruskog Središća, Svete Nedjelje, Vukovara, Ludbrega i Omiša te općina Đurmanec i Medulin kao Nositelja planova razvoja širokopojasne infrastrukture (dalje: NP-a) zahtjev za dostavu mišljenja HAKOM-a na predložene uvjete i naknade veleprodajnog pristupa na bežičnim pristupnim mrežama koje se grade uz sufinanciranje sredstvima iz EU fondova odnosno Standardnu ponudu Hrvatskog Telekoma d.d. (dalje: Standardna ponuda), zatim mišljenje na Standardnu ponudu Hrvatskog telekoma d.d. o načinu i uvjetima pristupa i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme (kabelske kanalizacije) Hrvatskog Telekoma d.d., te mišljenje na Uvjete korištenja zakupa stupova nadzemne komunikacijske mreže Hrvatskog telekoma d.d. i pripadajuće dodatke.

Standardna ponuda nalazi se u Privitku 1 ovoga mišljenja i njegov je sastavni dio.

Standardna ponuda sadrži veleprodajne uvjete i naknade pristupa bežičnim pristupnim mrežama koje se grade uz sufinanciranje sredstvima iz EU fondova sukladno odredbama Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganje (NN br. 68/2016; dalje: ONP).

Postupak izdavanja mišljenja HAKOM-a na predložene veleprodajne uvjete i naknade koji se navode u javno objavljenoj Standardnoj ponudi određen je pravilima iz poglavlja 2.6.2. ONP-a. U pravilu, vrijednosti veleprodajnih naknada i pripadajući uvjeti isporuke usluga trebaju odgovarati vrijednostima i uvjetima isporuke istih ili usporedivih usluga u područjima u kojima operatori posluju pod uobičajenim tržišnim uvjetima, što obuhvaća i naknade i uvjete koji su propisani kroz regulatorne mjere HAKOM-a. Time se postavljaju jednaki uvjeti poslovanja za sve operatore na cijelom području Republike Hrvatske i izbjegava situacija u kojoj bi u različitim područjima vrijedili različiti veleprodajni uvjeti.

S tim u vezi, odredbama ONP-a propisana je obveza operatora mreže izgrađene uz potpore da predloži naknade i uvjete veleprodajnog pristupa, u skladu s pravilima određenim u ONP-u. Kao dio ove obveze, mrežni operator dužan je dostaviti prijedlog naknada i uvjeta pristupa HAKOM-u koji uključuje detaljan opis metoda i/ili usporednih vrijednosti koje su primijenjene u izradi prijedloga, nakon čega HAKOM daje svoje mišljenje na predložene naknade i uvjete. Nakon primitka HAKOM-ovog mišljenja, operator je dužan, ukoliko je to potrebno, uskladiti prvotno predložene veleprodajne naknade i uvjete prema primjedbama HAKOM-a.

Nakon što operator mreže izgrađene uz potpore, veleprodajne naknade i uvjete u potpunosti uskladi s HAKOM-ovim primjedbama, NP smije izdati konačno odobrenje predloženih veleprodajnih naknada i uvjeta operatora.

Konačno odobrenje NP-a preduvjet je da mreže izgrađene uz potpore postanu operativne, odnosno da se putem istih mogu pružati usluge.

Kako bi se osigurala transparentnost i ubrzao formalni postupak odobrenja uvjeta i naknada veleprodajnog pristupa mrežama izgrađenim uz potpore, HAKOM je prije zaprimanja formalnog zahtjeva NP-a za dostavu mišljenja na prijedlog uvjeta i naknada koji su sastavni dio Standardne ponude, proveo prethodni postupak savjetovanja i usuglašavanja s operatorom mreže Hrvatskim Telekomom d.d. (dalje: HT) kao i s ostalim zainteresiranim operatorima na tržištu elektroničkih komunikacija. U tom prethodnom postupku, HAKOM je HT-u dostavio izračune usporedivih naknada koje su određene u prethodnim postupcima izdavanja mišljenja na veleprodajne naknade i uvjete sukladno odredbama ONP-a.

S tim u vezi, HAKOM je 22. studenog 2022. objavio javni poziv radi prikupljanja komentara na prijedlog Standardne ponude. Javni poziv za dostavu komentara bio je otvoren do 09. prosinca 2022. Tijekom javnog poziva nisu pristigli komentari te je Standardna ponuda prihvaćena bez izmjena. konačna verzija Standardna ponuda javno je objavljena na internetskim stranicama HAKOM-a na poveznici:

Po zaprimanju konačne verzije Standardne ponude putem NP-ova, započeo je formalni postupak izdavanja mišljenja na uvjete i naknade veleprodajnog pristupa od strane HAKOM-a.

U Standardnoj ponudi su navedeni uvjeti pristupa i naknade za sve veleprodajne usluge na bežičnim mrežama koje se grade uz sufinanciranje sredstvima iz EU fondova na području Osječko-baranjske županije, gradova Rovinja, Poreča, Zaprešića, Dubrovnika, Murskog Središća, Svete Nedjelje, Vukovara, Ludbrega i Omiša te općina Đurmanec i Medulin. Podržane veleprodajne usluge čiji su uvjeti pristupa i naknade sastavni dio Standardne ponude su:

- usluga jednostavne preprodaje
- usluga veleprodajnog širokopojasnog pristupa na bežičnim pristupnim mrežama (bitstream usluga)
- usluga pristupa i zajedničkog korištenja antenskih stupova mobilne mreže
- usluga pristupa kabelskoj kanalizaciji
- usluga najma svjetlovodne niti bez prijenosne opreme

Način, odnosno metoda određivanja veleprodajnih naknada propisan je u poglavlju 2.6.2. ONP-a kako slijedi.

Naknade moraju biti određene primjenom sljedećih metoda, redom:

- *metodom usporednih cijena (engl. benchmarking), s obzirom na iste ili usporedive usluge koje se nude na ostalim područjima u Republici Hrvatskoj u kojima operatori posluju pod uobičajenim tržišnim uvjetima, uključujući i usluge koje pružaju SMP operatori i čije su cijene određene kroz regulatorne mjere HAKOM-a*
- *u slučaju da se iste ili usporedive usluge ne pružaju u Republici Hrvatskoj, metodu usporednih cijena potrebno je primijeniti s obzirom na iste ili usporedive usluge u državama EU-a, pri čemu valja voditi računa o svim razlikama i specifičnostima hrvatskog tržišta u odnosu na tržišta ostalih država EU-a*
- *u slučaju da naknade nije moguće odrediti metodom usporednih cijena prema istim ili usporedivim uslugama u Republici Hrvatskoj i zemljama članicama Europske unije, naknade je potrebno odrediti primjenjujući principe troškovne usmjerenosti, što može uključivati sve povezane metode, prema pravilima i s parametrima koje primjenjuje HAKOM u postupcima proračuna troškovno usmjerenih naknada.*

Naknade za bitstream usluge iz prijedloga Standardne ponude određene su metodom usporednih cijena u postupcima izdavanja mišljenja na Standardnu ponudu A1 Hrvatska d.o.o. za veleprodajne usluge na bežičnoj pristupnoj mreži koja se gradi uz sufinanciranje sredstvima iz EU fondova koji su provedeni u lipnju 2022.

Pri tom je, s obzirom na značajke veleprodajnih usluga iz Standardne ponude, HAKOM smatrao da su nacionalne usporedive veleprodajne usluge, bitstream usluge putem bakrene mreže HT-a kojima se osigurava brzina pristupa od barem 40 Mbit/s. Stoga su za izračun usporedivih veleprodajnih naknada uzete u obzir samo cijene i broj korisnika usluga putem bakrene pristupne mreže koje osiguravaju brzinu pristupa od barem 40Mbit/s. Brzine pristupa od barem 40 Mbit/s su moguće putem FTTC mreže i putem bakrene mreže kada je DSLAM smješten na CO/FTTN lokaciji.

Usporedive (*benchmark*) mjesečne naknade su određene kao ponderirani prosjek veleprodajnih naknada za pristup putem FTTC mreže i za pristup putem bakrene mreže kada je DSLAM smješten na CO/FTTN lokaciji gdje su ponderi udjeli broja veleprodajnih FTTC korisnika i CO/FTTN korisnika u ukupnom broju veleprodajnih korisnika putem bakrene mreže s brzinama od barem 40 Mbit/s. Također, za izračun usporedivih naknada uzet je u obzir prosječni kapacitet po korisniku koji korisnici s brzinama iznad 40 Mbit/s generiraju u vršnom satu koji je prema dostupnim podacima HAKOM-a iznosio 0,861 Mbit/s. Usporedive mjesečne naknade izračunate na taj način dane su u donjoj tablici:

HT razine pristupa	DSLAM	Ethernet Spoke	Ethernet HUB	IP regionalni	IP nacionalni
Usporediva (benchmark) cijena [EUR/mjesečno/korisnik]	7,52	8,93	9,00	9,42	10,52

HAKOM je u postupku neformalnog savjetovanja s HT-om, koji je prethodio postupku formalnog izdavanja ovoga mišljenja, uzimajući u obzir gore citiranu odredbu ONP-a savjetovao primjenu gore navedenih usporedivih cijena (tzv. *benchmark* cijena).

HT je poštujući načelo da naknade veleprodajnih usluga iz Standardne ponude ne smiju biti više od izračunatih usporedivih cijena, na osnovu dostavljenog izračuna izradio prijedlog veleprodajnih

naknada za bitstream uslugu i uvrstio ih u prijedlog Standardne ponude oko koje je provedeno savjetovanje u razdoblju od 22. studenog do 09. prosinca 2022. Pri tome je bitno napomenuti da sama struktura veleprodajnih naknada nije u potpunosti jednaka strukturi reguliranih veleprodajnih naknada, međutim HAKOM je mišljenja da takva struktura također osigurava jednake i usporedive uvjete poslovanja kao i na ostalim područjima Republike Hrvatske.

Što se tiče određivanja mjesečne naknade za uslugu jednostavne preprodaje, ona je određena na način da odgovara naknadi bitstream usluge (izračunatoj na gore opisani način) za nacionalni pristup uvećana za dodatnih 1,29 EUR koje pokrivaju troškove dodanih mrežnih elemenata HT-a koje operator korisnik koristi u slučaju usluge jednostavne preprodaje, kao i troškove praćenja i specifikacije prometnih podataka koje HT na kraju obračunskog razdoblja dostavlja operatoru korisniku u sklopu usluge jednostavne preprodaje (što nije slučaj kod usluge bitstream).

Što se tiče jednokratnih naknada koje pokrivaju jednokratne aktivnosti (naknada za aktivaciju i deaktivaciju krajnjeg korisnika, naknada za preseljenje na novu lokaciju, naknada za zamjenu SIM kartice, naknada za migraciju s bitstream usluge na jednostavnu preprodaju, neosnovana prijava kvara, ponovna aktivacija nakon privremenog isključenja te naknada za povlačenje zahtjeva u obradi) one su na razini usporedivih jednokratnih naknada iz Standardne ponude A1 Hrvatska d.o.o. za veleprodajne usluge na bežičnoj pristupnoj mreži koja se gradi uz sufinanciranje sredstvima iz EU fondova, odnosno na razini reguliranih jednokratnih naknada.

Način i uvjeti pristupa i zajedničkog korištenja kabelaške kanalizacije detaljno su definirani Standardnom ponudom Hrvatskog Telekom d.d. o načinu i uvjetima pristupa i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme (kabelaške kanalizacije) Hrvatskog Telekom d.d.. koju je HT objavio temeljem odluke HAKOM-a i koja je dostupna na internetskim stranicama HT-a na poveznici: https://www.hrvatskitelekom.hr/websources/download/EKI_2023_Euro.zip

Nastavno na navedeno, HAKOM smatra da HT ne može niti ponuditi drugačije uvjete pristupa kabelaškoj kanalizaciji od uvjeta koji su određeni u navedenoj standardnoj ponudi. Osim toga, u okviru ovoga postupka zatraženo je i mišljenje na veleprodajne uvjete i naknade za zakup prostora na stupovima nadzemne komunikacijske mreže HT-a za smještaj kabela operatora korisnika. S obzirom da su veleprodajni uvjeti i naknade za zakup prostora na stupovima nadzemne komunikacijske mreže HT-a za smještaj kabela operatora korisnika identični na području cijele Republike Hrvatske, HAKOM je mišljenja da su predloženi veleprodajni uvjeti i naknade sukladni odredbama ONP-a.

Standardnom ponudom definirani su i uvjeti korištenja i cijena za uslugu najam „*Najam svjetlovodne niti bez prijenosne opreme (eng. dark fibre) u svrhu povezivanje od lokacije HT-ovog antenskog stupa do lokacije prvog agregacijskog preklopnika*“ koja je jednaka usporedivoj naknadi koja je utvrđena u postupku izdavanja mišljenja za Standardnu ponudu A1 za veleprodajne usluge na svjetlovodnoj pristupnoj nepokretnoj mreži koja se gradi uz sufinanciranje sredstvima iz EU fondova od 17. veljače 2022 (KLASA: 344-01/22-05/01, URBROJ: 376-05-01-22-02).

Cijene usluga pristupa i zajedničkog korištenja antenskih stupova mobilne mreže koje su također definirane Standardnom ponudom su usklađene s usporedivim naknadama koje su određene u postupcima izdavanja mišljenja na Standardnu ponudu A1 Hrvatska d.o.o. za veleprodajne usluge na bežičnoj pristupnoj mreži koja se gradi uz sufinanciranje sredstvima iz EU fondova iz lipnja 2022.

Napominje se kako su naknade iz Standardne ponude u skladu s trenutno važećim izračunom usporednih cijena s obzirom na iste ili usporedive usluge na tržištu (tzv. *benchmark* cijena) te će po dovršetku postupka izračuna novih *benchmark* cijena za 2022. godinu od strane HAKOM-a, HT biti u obvezi uskladiti naknade iz Standardne ponude s tim novim izračunom.

Zaključno, analizom podržanih veleprodajnih usluga i njihovih uvjeta i naknada iz Standardne ponude te uzimajući u obzir sve naprijed navedene činjenice te rezultate prethodno provedenog postupka savjetovanja s operatorima, HAKOM je mišljenja da su predloženi uvjeti veleprodajnog pristupa iz Standardne ponude i naknade usklađeni s pravilima iz ONP-a te da isti omogućuju ravnopravan i ne diskriminirajući pristup bežičnoj mreži koja je izgrađena uz potpore, kao i jednake uvjete poslovanja operatorima korisnicima koji vrijede na ostalim područjima Republike Hrvatske.

S poštovanjem,

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Tonko Obuljen

Privitak: kao u tekstu

Dostaviti:

1. Nositeljima planova razvoja širokopolasne infrastrukture prema dostavnoj listi, u s povratnicom, elektroničkom poštom
2. U spis

O tome obavijest:

Hrvatski Telekom d.d. Radnička cesta 21 Zagreb

DOSTAVNA LISTA

1. Grad Poreč: Igor Kukić, Upravni odjel za gospodarstvo i EU fondove, Grad Poreč, Obala M.Tita 5, Poreč; Igor.Kukic@porec.hr

2. Grad Rovinj; Maria Črnac Rocco, Pročelnica Ureda Gradskog vijeća i gradonačelnika Ured Gradskog vijeća i gradonačelnika GRAD ROVINJ, Trg Matteotti 2, 52210 ROVINJ maria.crnac.rocco@rovinj-rovigno.hr
3. Grad Zaprešić: Tin Slatković, UO za financije i gospodarski razvoj, Odsjek za investicije i fondove EU, Nova ulica 10, 10290 Zaprešić – HR; tlatkovic@zapresic.hr
4. Općina Medulin; Suzana Racan Stern Pročelnica Upravnog odjela za EU projekte, opću upravu i gospodarstvo Općine Medulin, Općina Medulin, Centar 223, 52203 Medulin suzana.racanstern@medulin.hr
5. Grad Dubrovnik: Mario Galić, Upravni odjel za europske fondove, regionalnu i međunarodnu suradnju/ Pred Dvorom 1, HR-20000 Dubrovnik; mgalic@dubrovnik.hr
6. Grad Mursko Središće: Mateja Novak, Trg braće Radića 4, 40 315 Mursko Središće; mateja.novak@mursko-sredisce.hr
7. Grad Vukovar: Branko Knežević, Upravni odjel za komunalno gospodarstvo i graditeljstvo, Grad Vukovar, Dr. Franje Tuđmana 1, 32000 Vukovar; branko.knezevic@vukovar.hr
8. Grad Sveta Nedjelja; Martina Fabijan, Grad Sveta Nedelja Upravni odjel za gospodarstvo, EU projekte, komunalne djelatnosti, prostorno uređenje i zaštitu okoliša i imovinsko-pravne odnose Trg Ante Starčevića 5, 10 431 Sveta Nedelja; martina.fabijan@grad-svetanedelja.hr
9. Grad Ludbreg: Erina Stančin, Pročelnica, Upravni odjel za razvojne projekte, društvene djelatnosti i lokalnu samoupravu; Trg Svetog Trojstva 14, 42230 Ludbreg; stancin.erina@ludbreg.hr
10. Grad Omiš: KATARINA PUPAČIĆ Upravni odjel za gospodarstvo i društvene djelatnosti, Trg kralja Tomislava 5/I 21310 Omiš; katarina.pupacic@omis.hr
11. Općina Đurmanec; Damir Belošević, Đurmanec 137, 49225 Đurmanec; miro.pavic@djurmanec.hr
12. Osječko-baranjska županija: Damir Lajoš, Osječko-baranjska županija, Upravni odjel za investicije i razvojne projekte, Trg Lava Mirskog 3, 31000 Osijek; damir.lajos@obz.hr